

STATISTIKENS FRAMSTÄLLNING

Jordbruksmarkens ägare – Översikt och trender 2000–2024

Ämnesområde

Jordbruk, skogsbruk och fiske

Statistikområde

Jordbruksmarkens ägare

Referenstid

1999–2024 år

Kontaktuppgifter

Typ	Uppgift
Statistikansvarig myndighet	Statens Jordbruksverk
Kontaktinformation	Maria Johansson Ylva Olsson
E-post	statistik@jordbruksverket.se
Telefon	Maria Johansson: 036 – 15 52 32 Ylva Olsson: 036 – 15 64 10

Innehåll

1	Statistikens sammanhang	3
2	Undersökningsdesign	3
2.1	Målstorheter	3
2.2	Ramförfarande	3
2.3	Förfaranden för urval och uteslutning	4
2.3.1	Urvalsförfarande	4
2.3.2	Uteslutning från insamling (cut-off)	4
2.4	Insamlingsförfarande	4
2.4.1	Datainsamlingsmetoder	4
2.4.2	Mätning	4
2.4.3	Bortfallsuppföljning	4
2.5	Bearbetningar	4
2.6	Granskning	8
2.6.1	Granskning under insamlingen	8
2.6.2	Granskning av mikrodata	8
2.6.3	Granskning av makrodata	8
2.6.4	Granskning av redovisning	8
2.7	Skattningsförfarande	9
2.7.1	Principer och antaganden	9
2.7.2	Skattningsförfarande för målstorheter	9
2.7.3	Skattningsförfarande för tillförlitlighet	9
2.7.4	Röjandekontroll	9
3	Genomförande	9
3.1	Kvantitativ information	9
3.2	Avvikelser från undersökningsdesignen	9

1 Statistikens sammanhang

I detta dokument beskrivs framtagning av statistiken om jordbruksmarkens ägarstruktur som redovisas i rapporten *Jordbruksmarkens ägare – Översikt och trender 2000–2024*. I Kvalitetsdeklarationen som finns till statistiken beskrivs kvaliteten.

Undersökningens syfte är att primärt beskriva ägandet av jordbruksmark (även fördelat på åkermark och betesmark) och sekundärt beskriva produktiv skogsmark som ägs i kombination med jordbruksmark (det vill säga produktiv skogsmark på ägarenheter som även omfattar jordbruksmark). Den här rapporten beskriver förhållanden år 2024, innehåller jämförelse med år 2000 och i förekommande fall trender för åren 2000 till och med 2024.

Jordbruksverket publicerade 2015 statistikrapporten "Jordbruksmarkens ägarstruktur i Sverige 2011" vars tabeller togs fram av Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen har tillgång till och använder löpande det Fastighetstaxeringsregister (FTR) med lantbruksenheter som behövs för att uppdatera rapporten.

När rapporten för 2011 sammanställdes hämtades underlaget från Skatteverket. Bostadslän och bostadskommun fanns ej med i det underlaget och togs fram via postnummer. Ägarklass sattes utifrån organisations-/personnummer.

Underlaget till tidsserien för 1999–2004 har hämtats från Skatteverket men har gått via Statistiska Centralbyrån SCB som bearbetat och kompletterat med uppgifter om ägarklasser.

Skogsstyrelsen publicerar statistik om fastigheter och ägare av skogsbruksmark utifrån samma underlag som nu använts till att ta fram jordbruksmarkens ägarstruktur.

2 Undersökningsdesign

2.1 Målstorheter

De variabler som undersöks på riksnivå och länsnivå samt för olika storleksgrupper:

- antal ägare,
- antal ägarenheter,
- areal jordbruksmark, som består av åker- och betesmark, samt produktiv skogsmark ägd i kombination med jordbruksmark.

2.2 Ramförfarande

Ramen utgörs av samtliga taxeringsenheter som taxerats som lantbruk med jordbruksmark och uppgifter om tillhörande ägare.

Till grund för ramen ligger Fastighetstaxeringsregistret (FTR).

2.3 Förfaranden för urval och uteslutning

2.3.1 Urvalsförfarande

Statistiken baseras på uppgifter från samtliga taxeringsenheter med jordbruksmark i Fastighetstaxeringsregistret (FTR) och är därmed en totalundersökning, registerundersökning.

2.3.2 Uteslutning från insamling (cut-off)

Det finns ingen cut-off för att utesluta mindre fastigheter. Däremot ingår inte ägarenheter med okänd ägare.

2.4 Insamlingsförfarande

2.4.1 Datainsamlingsmetoder

Detta är en totalundersökning/registerundersökning baserad på uppgifter i Fastighetstaxeringsregistret som Skatteverket samlat in och SCB bearbetat.

2.4.2 Mätning

Insamlingen genomförs enligt fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av intern handbok, anvisningar, lagar och förordningar som används i arbetet på Skatteverket. Syftet med Skatteverkets insamling är att fastställa ett taxeringsvärde för skattepliktiga fastigheter.

2.4.3 Bortfallsuppföljning

Det finns inget bortfall i denna undersökning eftersom det är en registerundersökning över samtliga berörda fastigheter.

2.5 Bearbetningar

Dataregistreringen och insamlingen genom fastighetsdeklarationer sker på Skatteverket. Därefter har SCB gjort vissa bearbetningar. Skogsstyrelsen har utfört bearbetningar i SQL och genomfört olika klassificeringar för att kunna göra indelningar i de redovisningsgrupper som ingår i denna statistik.

Svenska kyrkan särredovisas i en egen kategori utifrån juridisk form för kyrkan med tillägg av prästlönejordar, kyrkliga samfälligheter, församlingar och domkyrkor som ingått/ingår i Svenska kyrkan men inte har den juridiska formen i Fastighetstaxeringsregistret (FTR).

I nästan alla tabeller görs en indelning efter län, storleksgrupp åkermark och storleksgrupp jordbruksmark.

Indelningen efter storleksgrupp baseras på ägarenheternas arealstorlek. Jordbruksmarkens fördelning på storleksgrupp åkermark innebär exempelvis att en ägarenhet som består av

40 hektar åkermark och 20 hektar betesmark hamnar i storleksgruppen 30,1–50,0 hektar åkermark medan en ägarenhet som består av 20 hektar åker och 40 hektar betesmark hamnar i storleksgruppen 10,1–20,0 hektar åkermark. Notera dock att både arealen åkermark och betesmark, 60 hektar jordbruksmark totalt för vardera ägarenhet, redovisas i tabellen. Enda skillnaden är alltså att arealen redovisas i olika storleksgrupper eftersom antalet hektar åkermark tillhörande en ägarenhet är avgörande för indelningen. När samma ägarenheter istället delas in efter storleksgrupp jordbruksmark räknas arealen åkermark och betesmark samman. Följaktligen hamnar både ägarenheten som består av 40 hektar åkermark och 20 hektar betesmark samt ägarenheten som består av 20 hektar åker och 40 hektar betesmark i storleksgruppen 50,1–100,0 hektar jordbruksmark. I båda fallen redovisas 60 hektar jordbruksmark i samma storleksgrupp.

Även arealen åkermark fördelas på storleksgrupp åkermark och storleksgrupp jordbruksmark, i båda fallen är det den totala arealen åkermark som fördelas. Indelningen efter storleksgrupp åkermark innebär att den totala arealen åkermark fördelas efter storleksgrupp baserat på arealen åkermark tillhörande respektive ägarenheten. När det gäller storleksgrupp jordbruksmark baseras indelningen på både arealen åkermark och betesmark tillhörande respektive ägarenhet. Det innebär exempelvis att en ägarenhet som består av 40 hektar åkermark och 20 hektar betesmark hamnar i storleksgruppen 50,1–100,0 hektar jordbruksmark. Dock redovisas endast arealen åkermark om 40 hektar i tabellen.

I vissa tabeller om produktiv skogsmark finns även indelningen storleksgrupp skogsmark. På motsvarande sätt som för jordbruksmark delas alltså arealen produktiv skogsmark eller antalet ägarenheter in i storleksgrupper baserat på antalet hektar produktiv skogsmark som tillhör respektive ägarenhet.

Tabellerna avseende arealer är fördelade på ägarklasser genom att utgå från respektive ägares andel av en ägarenhet. Om två enskilda ägare tillsammans äger en fastighet omfattande 40 hektar och båda ägarna äger lika stor andel, fördelas 50% av fastighetens totala areal på respektive person, det vill säga 20 hektar per person. Se bilaga 2 i Statistikens framställning.

En ägares ägarandel kan högst uppgå till 100 %, i utdraget från fastighetstaxeringsregistret har dock andelen i ett fåtal fall varit större än 100 % vilket antas vara fel. I de fall ägarandelen överstigit 100 procent har den justerats ner till 100 procent. Den areal där ägare saknas har inte inkluderats.

Länsindelningen i alla tabeller om arealer och antal ägare/ägarenheter är baserad på var ägarenheten geografiskt är belägen och inte var ägaren bor. Arealer och antal ägare/ägarenheter i exempelvis Västmanlands län hänförs sig alltså till ägarenheter som är belägna i Västmanlands län, oavsett i vilket län ägaren är skriven.

I ett antal tabeller räknas antal ägarenheter. Dessa räknas i heltal vilket leder till att vissa ägarenheter dubbelräknas. Dubbelräkning sker i de fall då en ägarenhet ägs av ägare i olika ägarklasser. Ägande över ägarklassgränserna innebär inget problem i tabellerna om arealer eftersom respektive ägarandel då fördelas till rätt ägarklass, däremot räknas alltså samma ägarenhet mer än en gång i tabellerna om antal ägarenheter. Exempelvis sker dubbelräkning för en ägarenhet som ägs gemensamt av en enskild ägare och ett privat aktiebolag eftersom ägarenheten räknas en gång i klassen enskilda ägare och en gång i klassen privata aktiebolag.

Tabellerna återfinns i tre excelfiler under avsnitt Tabeller i rapporten.

- **Tabellbilaga 1: Statistik för år 2024, tabellnummer 1–25,** innehåller tabellerna 1–25, där finns endast uppgifter för 2024.
- **Tabellbilaga 2: Urval tidsserier, riket för åren 1999–2024, tabellnummer 26–32,** innehåller tabellerna 26–32. Dessa tabeller innehåller tidsserier på riksnivå för åren 1999–2024 för ett urval av variabler.
- **Tabellbilaga 3: Bearbetat uttag (brutto) ur Fasighetstaxeringsregistret för åren 1999–2024, tabellnummer 33–42,** innehåller tabellerna 33–42. All statistik för 1999–2024 finns i dessa tabeller. Filen innehåller statistik på riksnivå, fördelat på län och storleksgrupper. Storleksgrupperna baseras på areal åkermark, jordbruksmark eller skogsmark.

Tabellerna 1–25 och 26–32 är ett utdrag från tabellerna 33–42.

I ett flertal tabeller redovisas det unika antalet ägarenheter och antal fysiska personer. Det unika antalet ägarenheter med jordbruksmark är 229 477 och det unika antalet fysiska personer är 319 738 för 2024. Antalet unika ägarenheter skiljer sig något i tabell 22 (tabell 39) jämfört med tabell 23 (tabell 40). Det beror bland annat på möjligheterna att matcha ägarenheterna med ägarnas bostadslän. Värt att nämna är också att det inte uppstår någon dubbelräkning mellan storleksgrupper i tabell 14 och 15 då beräkningsgrunden är fysiska personer och inte ägarenheter. Uppgifter i tabell 14 och 15 återfinns också i tabell 37.

Tabellerna 12–25, 28–32 samt 36–42 omfattar enbart fysiska personer. Bearbetningen av data utgår från ägarklassen enskilda ägare och där följande ägare har exkluderats: dödsbon, bolag som inte är aktiebolag

(till exempel handelsbolag och kommanditbolag). I tabellerna 12, 14, 16, 18 och 21 har arealen fördelats per län utan hänsyn till ägareheter (arealen i tabellerna 36, 37 och 39). Storleksgrupp åkermark och storleksgrupp jordbruksmark har i stället beräknats utifrån de fysiska personernas innehav, vilket skiljer sig åt jämfört med beräkning enligt ägareheter. I tabellerna 13, 15, 17, 19, 20 och 24 räknas antalet fysiska personer (fysiska personer i tabellerna 36–38 och 41). I de fall där fysiska personer äger jordbruksmark i olika län har dessa personer indelats i mer än en storleksgrupp, det vill säga att dubbelräkning uppstått. Exempelvis räknas en person som äger fyra hektar i Stockholms län och 35 hektar i Östergötlands län dels en gång i respektive län och dels en gång i respektive storleksgrupp.

Notera också att fysiska personers ägande räknas per egen ägd andel i alla tabeller med undantag för tabell 20 (tabell 38). En fysisk person som äger hälften av jordbruksmarken tillhörande en ägarehet tillskrivs därmed bara hälften av arealen som ingår i ägareheten. Om en fysisk person äger mark i olika län fördelas arealen till respektive län då arealen redovisas på länsnivå. Vid fördelningen på storleksgrupp summeras dock inte personens totala markinnehav. De olika ägareheterna redovisas var för sig, vilket inte utesluter att mer än en ägarehet, som ägs av en viss person fast i olika län, redovisas i samma storleksgrupp.

I tabellerna 23, 31 och 40 görs en indelning av antalet ägareheter efter ägarnas (enbart fysiska personer) boendeort i förhållande till jordbruksmarken de äger. Ägareheterna är indelade i kategorierna närboägd, utboägd och delvis utboägd. Indelningen är baserad på följande kriterier:

- **Närboägd** innebär att ägaren bor i samma kommun som där ägareheten är belägen.
- **Utboägd** innebär att ägaren bor i en annan kommun än den där ägareheten är belägen.
- En ägarehet är **delvis utboägd** om minst en ägare bor i kommun där ägareheten är belägen och minst en ägare bor i en annan kommun än den där ägareheten är belägen.
- Om en ägarehet har flera ägare är den utboägd om samtliga ägare bor i en annan kommun än den där ägareheten är belägen och närboägd om samtliga ägare bor i samma kommun som ägareheten är belägen.

Om ägaren har utländsk adress eller saknar bostadskommun har ägandet klassats som utboägt.

I tabellerna 9 och 34 delas jordbruksmarken in i följande kategorier: areal för ägareheter med jordbruksmark ägd i kombination med

skog, areal för ägarenheter bestående av åkermark och betesmark, areal för ägarenheter med enbart åkermark samt areal för ägarenheter med enbart betesmark.

2.6 Granskning

2.6.1 Granskning under insamlingen

Uppgifterna bereds, registreras och bearbetas på Skatteverket och då genomförs både manuella och maskinella kontroller. Vid behov rättas och korrigeras data under hanteringen.

2.6.2 Granskning av mikrodata

Skogsstyrelsen granskar materialet som kommer från Statistiska Centralbyrån SCB gällande till exempel arealer, typkoder och ägarandelar. I några fall sker rättning på grund av till exempel större registreringsfel. Den metod Skogsstyrelsen tillämpar för att få fram uppgifter för fastighets- och ägarstrukturen för skogsmark har också tillämpats på ägarstrukturen för jordbruksmark.

2.6.3 Granskning av makrodata

Granskning av makrodata har skett av Jordbruksverket genom jämförelse av tidsserier totalt för riket samt på vissa indelningar.

2.6.4 Granskning av redovisning

Jordbruksverket följer en produktionsprocess för framställning av officiell statistik. I denna process ingår två typer av granskning inför publicering. Statistiken om jordbruksmarkens ägarstruktur, *Jordbruksmarkens ägare – Översikt och trender 2000–2024*, är inte officiell statistik men följer ändå samma produktionsprocess som för officiell statistik.

Dels genomförs en omfattande korrekturläsning som granskar om data och beräkningar som presenteras i text, tablåer och figurer stämmer överens med data som presenteras i tabellerna. I korrekturläsningen kontrolleras även att publikationen följer den fastlagda mallen för våra publikationer och att språket är lättläsligt och korrekt.

Utöver korrekturläsningen går en granskningsgrupp (bestående av medarbetare vid Jordbruksverkets statistikenhet) igenom publikationen och dess tillhörande material med avseende på resultatens rimlighet, publikationens struktur, vad som lyfts fram i text och rubriker samt om presentationen är lättillgänglig för användarna.

2.7 Skattningsförfarande

2.7.1 Principer och antaganden

Vid redovisning av antal ägare har arealen delats upp efter ägarandelen.

Heby kommun fördes över från Västmanlands län till Uppsala län 2007. I denna undersökning har Heby lagts till i Uppsala län från 1999 för att få jämförbara tidsserier.

2.7.2 Skattningsförfarande för målstorheter

Skattningsförfarandet består av summering till totaler.

2.7.3 Skattningsförfarande för tillförlitlighet

Inga osäkerhetsmått tas fram för denna statistik.

2.7.4 Röjandekontroll

Röjandekontroll sker för de tabeller som redovisas. Inga data presenteras i de fall då antalet ägare i en redovisningsgrupp är färre än tröskelvärdet.

Om uppgifter behöver undertryckas, görs detta alltid i flera redovisningsgrupper för att undanröja möjligheten att räkna fram enskilda värden genom subtraktion av andra redovisningsgrupper från totaler. Värden som undertrycks ersätts med "..".

3 Genomförande

3.1 Kvantitativ information

I Fastighetstaxeringsregistret (FTR) för år 2024 fanns det totalt 229 477 ägarenheter som totalt ägde 3 469 306 hektar jordbruksmark. Jordbruksmark består av åkermark och betesmark. I FTR var det 2 748 974 hektar åkermarken fördelat på 192 613 av ägarenheter med åkermark och 720 333 hektar betesmark fördelat på 136 890 ägarenheter med betesmark. Totalt var det 176 014 ägarenheter som hade jordbruksmark i kombination med produktiv skogsmark, deras totala areal med produktiv skogsmark var 18 068 303 hektar.

3.2 Avvikelser från undersökningsdesignen

Inga avvikelser har skett.